

кладання за проблемно-орієнтованим принципом навчання (ПОН). Ця педагогічна стратегія передбачає вивчення матеріалу у вигляді розв'язання проблемних ситуаційних задач невеликим колективом студентів у групі методом дискусії, яку скеровує викладач. Студенти беруть на себе велику відповідальність за власне навчання. Роль викладача може зводитися до функції експерта з проблеми, що обговорюється, чи керівника з користування інформаційними джерелами і консультанта у виконанні групового завдання. Таким чином, у ПОН роль викладача полягає в заохоченні до активного обговорення проблеми. Така форма спілкування дозволяє успішніше обговорювати всі питання, осягати їхню суть, і що ще важливіше, залишає глибший слід у пам'яті, ніж «озвучування» власної думки викладача. Матеріальною основою ПОН є навчальна проблемна ситуація (НПС). НПС пропонує викладач. При цьому він не обмежений колом джерел. Це може бути витяг із монографій, підручників, періодичної літератури чи з Інтернету. Основна вимога до НПС – вона мусить викликати жвавий інтерес у студентів! Для цього вона має імітувати реальну життєву ситуацію, яка може трапитися лікарю в його практиці. У цьому ПОН поєднується з професійно-орієнтованим навчальним процесом. НПС не завжди повинна мати рішення; тому вирішення проблеми не є кінцевою метою ПОН. ПОН – це шлях до знань. Навички розв'язання проблеми – ось основний здобуток студента в процесі ПОН. НПС має бути прив'язана до стандартів навчання (ОПХ і ОПП).

Світова педагогічна практика свідчить про вагомі переваги ПОН над традиційними технологіями навчання. Рівень засвоєння фактичних знань при цьому суттєво не відрізняється, але за ПОН лікарі краще орієнтуються в нестандартних ситуаціях, їм легше продовжувати навчання на післядипломному етапі, складати практично орієнтовані іспити, і тому саме студенти, які навчаються за такими технологіями, мають переваги на ринку працевлаштування.

На шляху впровадження ПОН основні труднощі пов'язані з необхідністю психологічної адаптації викладачів, які звикли до ролі «носіїв інформації» і «контролерів» і не мають навичок «диригента» дискусії. ПОН потребує збільшення праці викладача в 2,5 рази, що також не завжди сприймається позитивно. Нині колектив кафедри внутрішніх хвороб працює над створенням проблемних ситуацій із максимальним використанням мультимедійних ілюстративних матеріалів, які б відповідали вимогам кредитно-модульної системи і проблемно-орієнтованій стратегії навчання.

Отже, впровадження нових технологій – це потужний важіль покращення навчального процесу в медичних вишах України.

Список використаної літератури

1. Горб-Гаврильченко И.В. Организация самостоятельной работы студентов IV курса на кафедре терапевтической стоматологии / И.В. Горб-Гаврильченко // Современная стоматология = Сучасна стоматологія. – 2016. – № 2. – С. 132-134.
2. Думанський Ю. В. Реорганізація системи підготовки наукових кадрів у Донецькому національному медичному університеті ім. М. Горького / Ю. В. Думанський, О. М. Сулаєва, І. І. Зінькович // Медична освіта. – 2013. – №1. – С. 12-15.
3. Загривчук Г. Я. Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України в сучасних умовах на основі компетентності підходу / Г. Я. Загривчук, В. П. Марценюк, І. Р. Мисула // Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 8-11.
4. Хребтій Г.І. Інноваційні технології, направлені на розвиток клінічного мислення у студентів вищих медичних навчальних закладів України / Г.І. Хребтій // Буковинський медичний вісник. – 2015. – Т. 19, № 2. – С. 252-255.

ДЕЯКІ ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Рибалов О.В., Яценко О. І., Іваницька О.С., Іваницький І.О., Соколова Н.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Автори доводять необхідність активного залучення студентів до науково-дослідної роботи і пропонують деякі шляхи її модернізації.

Ключові слова: науково-дослідна робота, модернізація навчально-виховного процесу.

Самостійна робота студентів (СРС) – невід'ємна складова навчальної роботи, що має на меті закріплення і поглиблення знань і навичок, пошук і засвоєння нових знань. СРС призначена не лише для оволодіння кожною дисципліною, а й для формування вмінь власними силами здобувати знання в навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності брати на себе відповідальність, самостійно розв'язувати проблему, знаходити конструктивні рішення виходу з кризової ситуації тощо. Значущість СРС виходить далеко за межі окремого предмета, у зв'язку з чим випускаючі кафедри мають розробляти стратегію формування системи вмінь і навичок самостійної роботи.

Успішність самостійної роботи насамперед визначається ступенем підготовленості студента. При цьому слід виходити з рівня індивідуальної самостійності кожного студента. За своєю суттю самостійна робота передбачає максимальну активність студентів у різних аспектах: організація розумової праці, пошук інформації, прагнення зробити знання переконаннями. Від психологічних передумов розвитку самостійності студентів залежать успіхи в навчанні, позитивне до нього ставлення, зацікавленість і захопленість предметом, розуміння того, що за правильною організацією самостійної роботи формуються навички і досвід творчої діяльності. Незалежно від спеціалізації та характеру майбутньої роботи кожен випускник має володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями і навичками діяльності у своїй сфері, досвідом творчої та дослідної роботи. Самостійна робота і вміння самостійно працювати в освітньому процесі стають не просто побажанням, а очевидною необхідністю і для студентів, і для викладачів вишу.

Переслідуючи мету підвищення якості підготовки фахівців, слід поряд із засвоєнням обов'язкового матеріалу активніше здійснювати управління процесом засвоєння професійних знань студентами, особливо в їхній самостійній науково-дослідній роботі.

Самостійна науково-дослідна робота студентів - це особливий, вищий ступінь навчальної діяльності. Вона зумовлена індивідуальними психологічними особливостями студента і вимагає високого рівня самосвідомості, реф-

лективності. Самостійна науково-дослідна робота сприяє поглибленню і розширенню знань, оволодінню прийомами пізнання, розвитку інтелектуальних здібностей. Відповідно до цього самостійна науково-дослідна робота студентів стає одним із основних резервів підвищення ефективності підготовки молодих фахівців у вищих навчальних закладах.

У процесі самостійної науково-дослідної діяльності студент має навчитися обирати адекватні шляхи досягнення поставленої мети, вибирати способи вирішення завдань, виконувати операції контролю за правильністю вирішення визначених завдань, удосконалювати навички реалізації теоретичних знань. Вирішальна роль у процесі виконання науково-дослідної роботи має належати контролю з боку студента за власними діями, повного усвідомлення ним цілей і наслідків своєї діяльності.

Нині більшість вищих навчальних закладів прагне модернізувати систему освіти на основі широкого використання інформаційних і комунікативних технологій, які пропонують нові перспективи і надзвичайні можливості для навчання. Сучасні інформаційні технології в освіті дозволяють розширювати можливості самостійної науково-дослідної роботи студента [1].

Так, завдяки електронним виданням і віртуальним навчальним лабораторіям у студентів з'являється можливість швидко отримувати наукову інформацію. Крім того, сучасні інформаційно-комунікативні системи дозволяють студенту обговорювати наукову проблему на форумах, листуватися з молодими науковцями і викладачами. Такі технології змінюють функції викладача і студента, при цьому викладач перетворюється на консультанта-координатора, а не виконує тільки інформативно-контролюючу функцію, студенту ж надається можливість самостійно обирати шляхи розв'язання наукової проблеми.

Контроль за організацією і ходом самостійної науково-дослідної роботи студентів має бути не стільки адміністративним, скільки дидактичним прийомом, що позитивно впливає на ефективність СРС у цілому. Ефективна реалізація самостійної науково-дослідної роботи студентів залежить від зацікавленості в досягненні результату, тобто від стійкої мотивації. Тому керівник науково-дослідної роботи має надати студенту необхідну психологічну установку щодо важливості роботи як у плані професійної підготовки, так і в плані розширення кругозору, ерудиції фахівця. Необхідно переконливо довести, що результати науково-дослідної роботи допоможуть йому в подальшій практичній і науковій діяльності, навчанні в клінічній ординатурі чи аспірантурі [2].

Ми вважаємо, що для оптимізації науково-дослідної роботи студентів і підготовки випускників із широким діапазоном знань і вмінь бажана розробка системи інтегрованих міжкафедральних досліджень із залученням до них студентів-науковців, а також створення студентської проблемної наукової комісії.

Крім того, не слід забувати про такий найважливіший стимул розвитку професійного потенціалу студента, як суспільне визнання науково-дослідної діяльності майбутнього фахівця, що набагато легше здійснити за умов сучасного інформаційно-освітнього середовища.

Таким чином, упровадження сучасних технологій у навчальний процес дозволяє розвивати активно-діяльнісні форми навчання студентів, у тому числі їхню науково-дослідну роботу. Це приводить до підвищення рівня зацікавленості студентів, усвідомлення власних здібностей і вмінь, активізації пізнавальної діяльності, розвитку клінічного мислення, засвоєння практичних навичок. Інноваційні технології забезпечують підвищення якості освіти, а отже, конкурентоспроможності вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг.

Список використаної літератури

1. Вієвська М.Г. Інформаційні технології і засоби навчання / М.Г. Вієвська, Л.І. Красовська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5 (13).
2. Савельєв А.Я. Инновационное образование и научные школы // Вестник высшей школы. – 2000. – № 3. – С. 15-18.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Роголя В.О., Підлужна С.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Визначені основні проблеми організації самостійної роботи студентів, її роль у підвищенні ефективності підготовки фахівців медичного профілю. Описано організацію самостійної роботи студентів на кафедрі «Анатомія людини».

Ключові слова: мотивація, самостійна робота, методичне забезпечення, тестування.

Однією з передумов входження України до європейського та світового освітнього простору є запровадження в систему вищої освіти європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), що функціонує на інституціональному, регіональному, національному та європейському рівнях і слугує ключовою вимогою Болонської декларації 1999 р. Відтак, вихід системи освіти на європейський простір неможливий без упровадження європейської системи тестів і стандартів та кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) [1].

Відповідно до європейських стандартів самостійна робота студентів (СРС) належить до основних видів навчальної діяльності, здебільшого виступає чи не єдиним способом виховання самостійності в засвоєнні знань [4].

Запорукою ефективності СРС виступає не просто її методичний арсенал, а і створення відповідних засад для її організації. А це передбачає насамперед мотивацію навчальної діяльності студента. Наявність мотиву – одна з головних умов забезпечення СРС. У цьому контексті завдання викладача – забезпечити цю мотивацію і коригувати її, не забуваючи при цьому, що в різних студентів вона різна і з часом може і має змінюватися. Уже попереднє опитування засвідчує наявність абсолютно різних мотивів навіть в успішних студентів: «вчу тому, що цікаво»; «потрібно для майбутньої роботи»; «вимагає викладач»; «щоб не засмучувати батьків»; «щоб одержувати стипен-